Dalarnas familjehemsresurs

Riktlinje familjehemsersättningar

För medlemskommunerna i Dalarnas familjehemsresurs 2025

Ett samarbete mellan kommunerna:
Avesta, Borlänge, Falun, Gagnef, Hedemora, Ludvika, Orsa, Rättvik, Säter, Vansbro och Älvdalen.

Samarbete över kommungränserna för barnens bästa.

Innehåll

Inledning 3
Avgränsningar 3
Revidering av riktlinjer 3
Definitioner av familjehem 4
Ersättning till familjehem 4
Avtal 5
Arvode 5
Bedömning av ersättningsnivå 6
Grundarvode = Nivå 1 (SKR:s Cirkulär) 6
Motiv till höjning av arvodet 7
Andra nivåer av arvoden 7
Kostnader inför placeringen 7
Sjukpenninggrundande bestämmelser 7
Kompensation för inkomstbortfall 7
Omkostnadsersättningar 8
Grundkostnaden 8
Fickpengar 8
Barnbidrag och studiebidrag 8
Dagersättning ensamkommande asylsökande barn 9
Barnet/ungdomens tilläggskostnader 9
Återkommande tilläggskostnader 9
Barnomsorgsavgift 9
Resekostnader för fritidsaktiviteter, umgängesresor samt resor till och från barnomsorg 9
Specialkost 10
Återkommande medicinering 10
Fritidsaktiviteter 11
Tilläggskostnader av engångskaraktär 11
Utrustning inför placeringen 11
Basutrustning kläder 11
Övrig basutrustning 12
Semesterresor 12
Fritidsaktiviteter av engångskaraktär 13
Cykel 13
Moped/EU-moped 13

Glasögon och Linser 14
Dator och/eller läsplatta 14
Mobiltelefon 14
Pass/internationellt ID-kort 14
Körkort för bil 14
Student 15
Unga vuxna i den kommunala barnavården 15
Ersättning till familjehemmet 15
Ungdom som sommarjobbar och bor kvar i familjehemmet 15
Ungdom som arbetar och bor kvar i familjehemmet 15
Ungdom som har egna medel, barnpension/aktivitetsersättning och bor kvar i familjehemmet 15
Privata placeringar 16
Vårdnadsöverflyttningar 16
Ersättning till familjehem vid vårdnadsöverflyttning 17
Försäkringar 17
Bilaga 1 18
Avtal familjehem – medlemskommun som ingår i DFR 18
Bilaga 2 24
Information och beräkning av ersättningen 24
Bilaga 3 26
Beräkningsblad omkostnadsersättning 26
Bilaga 4 27
Bedömningsstöd familjehemsersättningar 27
Referenser 32

Inledning

Dalarnas familjehemsresurs (DFR) bildades 2023. Från och med 2024 rekryterar, utreder och utbildar DFR familjehem för kommunerna Avesta, Borlänge, Falun, Gagnef, Hedemora, Ludvika, Orsa, Rättvik, Säter, Vansbro och Älvdalen. Fyra kommuner i Dalarna har valt att inte delta i samverkan. När en kommun behöver ett familjehem för ett barn eller en ungdom lämnas en förfrågan till DFR som matchar behovet med ett lämpligt familjehem. Den placerande kommunen skriver avtal med familjehemmet, och DFR kan vid behov stödja kommunen i avtalsprocessen och rekommendera ersättningsnivåer.

Vid DFR:s start beslutades att skapa gemensamma riktlinjer för ersättningar till familjehem inom medlemskommunerna, med målet att göra ersättningarna så enhetliga som möjligt. Riktlinjen bygger på SKR:s rekommendationer i cirkulär 24:49 (2025) och de årliga cirkulär som SKR publicerar om ersättningar vid familjehemsvård.[1]

Denna riktlinje är mer detaljerad än SKR:s rekommendationer och ska bidra till att kommunerna gör mer likvärdiga bedömningar av ersättningsnivåer. Dokumentet är avsett att stödja medlemskommunerna i deras arbete med ersättningar till familjehem, och de har gemensamt beslutat att följa riktlinjen.

Inför arbetet med riktlinjen skapade DFR:s styrgrupp en arbetsgrupp med representanter från tre kommuner, enhetschef från DFR och en kvalitetsutvecklare från Falu kommun. Inspiration hämtades från riktlinjer som Familjehemscentrum i Jämtlands län (FHC) har tagit fram, vilka innehåller ersättningsnivåer utöver SKR:s rekommendationer och ett tillhörande bedömningsstöd. Avtalet har setts över av stadsjurist i Falu kommun. Ett förslag utarbetades och skickades till varje medlemskommun för synpunkter, och styrgruppen antog förslaget 2025-03-04.

I juni 2025 väntas en ny socialtjänstlag träda i kraft, vilket kan påverka innehållet i denna riktlinje. Varje medlemskommun ska bevaka hur den nya lagen påverkar ersättningar till familjehem.

Avgränsningar

Ungdomar som är över 18 år betraktas som vuxna enligt lagen. Många av dessa ungdomar har varit placerade i familjehem under en längre tid och fortsätter att vara placerade tills de har avslutat gymnasiet. De ungdomar som är placerade i familjehem och som går i grundskola eller gymnasium omfattas av dessa riktlinjer. Riktlinjerna gäller alltså för barn och ungdomar i åldrarna 0-20 år som är placerade i familjehem. Riktlinjerna berör inte de avtal och ersättningsfrågor som avser vuxna över 20 år som är placerade i familjehem.

Revidering av riktlinjer

Riktlinjerna följs upp årligen i samband med publicering av SKR:s cirkulär. Beslut om revidering tas av DFR:s styrgrupp, mer omfattande revideringar kan kräva politisk förankring i varje medlemskommun. Inför beslut i styrgruppen ser DFR, tillsammans med kvalitetsutvecklare/verksamhetsutvecklare från Falu kommun, över riktlinjen och eventuella behov av ändringar.

[1] Cirkulär - Ersättning familjehemsvård vårdnadsöverflyttningar 2024

Definitioner av familjehem

Familjehem definieras i 3 kap 2 § SoF (Socialtjänstförordningen SFS 2001:937) på följande sätt:

”Med familjehem avses ett enskilt hem som på uppdrag av socialnämnden tar emot barn för stadigvarande vård och fostran eller vuxna för vård och omvårdnad och vars verksamhet inte bedrivs yrkesmässigt”.

Dessa definitioner gäller även för familjehem som gör en insats enligt 2 § LSS (Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade SFS 1993:387).

- **Nätverkshem** är en familj som består av en eller flera släktingar eller närstående till barnet.

- **Konsultstödda familjehem** är hem som är knutna till ett privat konsultföretag och som får handledning och stöd från konsulenter anställda inom företaget. Ofta betalar kommunen ersättning direkt till konsulentföretaget som i sin tur ersätter familjehemmet.

- **Jourhem** är ett enskilt hem som vid upprepade tillfällen tar emot barn för tillfällig vård och fostran.

- **Kontrakterade jourhem** innebär ett hem som vid upprepade tillfällen tar emot barn för tillfällig vård och fostran och som har ett visst antal platser avsedda för en eller flera kommuner. Jourhemmet får ersättning månatligen, oberoende av om de har placerade barn boende hos sig eller inte.

Ersättning till familjehem

Familjehem kan inte bedrivas yrkesmässigt. Det finns inget kollektivavtal som reglerar deras ersättningar och arbetsinsatser. Uppdraget att vara familjehem är inte semestergrundande. Däremot är arvodet sjukpenning- och pensionsgrundande, dock inte tjänstepensionsgrundande.

Familjehem har, från Försäkringskassan, rätt till tillfällig föräldrapenning för vård av barn men inte rätt till föräldrapenning med undantag för om vårdnadshavare väljer att överlåta vissa föräldradagar till familjehemmet. [2] Familjehemsuppdraget ger inte rätt till A-kassa, vilket är viktigt att känna till om familjehemmet är tjänstledigt för att vara familjehem och därefter inte har något arbete att återgå till. Arvodet är en skattepliktig inkomst som beskattas som inkomst av tjänst. Är det två familjehemsföräldrar kan de välja att dela på utbetalningen av arvodet. Socialnämnden gör avdrag för preliminär skatt och betalar lagstadgade avgifter.

Arvodet följer löneutvecklingen i vårdyrken som till exempel vårdare, barnskötare, vårdbiträden och behandlingsassistenter. Grundarvodet omräknas varje år med den procentsats som motsvarar den senast kända genomsnittliga löneökningen för dessa yrkesgrupper.

[2] Fler dubbeldagar och nya regler för vem som kan få föräldrapenning - Försäkringskassan (forsakringskassan.se)

Avtal

Ett nytt avtal upprättas i början av uppdraget. En årlig justering görs utifrån SKR:s rekommendationer. Varje kommun väljer när de vill skriva nytt avtal. Medlemskommunerna i DFR har möjlighet att använda sig av bifogat avtal (Bilaga 1). Det ska enligt Skatteverkets regler i avtalet finnas en förteckning över vad som ingår i omkostnadsersättningen. Avtal och beräkningsblanketter sparas i familjehemmet akt, inte i barnets akt. Det råder sekretess gentemot vårdnadshavare vilken ersättning familjehemmet får.

Arvode

Ersättningar till familjehem ska i första hand följa SKR:s rekommendationer. I vissa fall kan förhöjda ersättningar vara nödvändiga. Därför har medlemskommunerna enats om förhöjda arvoden som går utöver SKR:s rekommendationer. SKR:s nivåer kallas i denna skrift för Nivå 1 (Grundarvode), Nivå 2, Nivå 3 och Nivå 4. SKR menar att nivån på arvodet bestäms av hur mycket tid och hur stor arbetsinsats som uppdraget kräver av familjehemsföräldrarna. Det innebär att ett arvode både kan komma att höjas och sänkas under den period som placeringen pågår.

SKR föreslår fyra olika arvodesnivåer, vilka inte är numrerade. SKR har inte preciserat vilka kriterier som ska gälla för varje nivå men SKR har nämnt exempel på förhållanden som, ensamma eller tillsammans, kan kräva ökade arbetsinsatser och kunskaper, vilket motiverar en höjning av arvodet inom ramen för rekommendationerna:

- starkt utagerande beteende
- starkt hämmat beteende: passiv, depressiv, ängslig, inbunden
- specifika skolproblem: skolk, anpassningsproblem, konflikter
- skadligt bruk och beroende av alkohol och droger
- kriminalitet, asocialitet, prostitution
- hedersrelaterad problematik
- fysisk, psykisk, intellektuell funktionsnedsättning
- kroppslig sjukdom av kronisk karaktär som ställer krav på särskilda insatser
- omfattande kontakter med andra aktörer, till exempel inom hälso- och sjukvården eller skolan
- omfattande eller krävande kontakter med anhöriga eller andra närstående personer.

Det kan förekomma att barnet/den unge har så omfattande behov av vård och omsorg att det finns skäl att fastställa arvodet till en nivå som överstiger SKR:s rekommendationer.

Nivåer utöver SKR:s rekommendationer beskrivs i bilaga 4 som nivå 5. Ersättningen är beräknade utifrån prisbasbeloppet, vilket möjliggör för kommunerna att årligen uppräkna ersättningsbeloppen. Aktuellt prisbasbelopp för året hittas på www.regeringen.se.

Ålder	Grund arvode	Exempel på förhöjt arvode inklusive grundarvode[3]			Förhöjt arvode utöver SKR:s riktlinjer
	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4	Nivå 5
0-19 år.	Enl. SKR:s formulär.	Enl. SKR:s formulär.	Enl. SKR:s formulär.	Enl. SKR:s formulär.	35 % av prisbasbeloppet.

Bedömning av ersättningsnivå

I bilaga 4 finns ett bedömningsstöd som kan användas till grund vid beslut om ersättningsnivå.

Vid en ny placering kan det ibland vara svårt att bedöma den placerades behov av insatser och därmed vilken arbetsinsats som kommer att krävas av familjehemmet. Rekommendationen är att arvodet inledningsvis bestäms för en begränsad period. Därefter har troligen en bättre bild av barnets behov av insatser erhållits och det är lättare att göra en nivåbestämning av arvodet.

Nivåbestämmelse för föräldrar som tillsammans med barn vistas i familjehemmet (föräldra- och barnplacering) kan betalas ut i 3 nivåer. SKR ger inga kriterier för ett förhöjt arvode för förälder utan det måste avgöras från fall till fall. Vid förälder-/barnplaceringar utgår arvodesersättning även för barnet.

Om det finns ytterligare frågor kring nivåbestämning av arvode vid varje enskilt fall finns det möjlighet för kommunerna att kontakta DFR för diskussion och rådgivning. Beslutet om förhöjt arvode måste dock fattas av kommunerna själva enligt gällande delegationsordning.

Det är viktigt att vara tydlig med familjehemmen om att ersättningsnivåerna kan komma att förändras under placeringstiden.

Grundarvode = Nivå 1 (SKR:s Cirkulär)

Genom arvodet ersätts familjehemmet för sitt arbete och den tid som uppdraget för med sig. Deras uppdrag är att ta hand om barnet på det sätt som ett barns förälder normalt gör, fungera som förälder i vardagssituationen, gå på föräldramöten, delta i utvecklingssamtal i förskola och skola, besök hos tandläkare och läkare. Grundarvodet har beräknats utifrån detta. I de flesta placeringarna finns det dock något eller flera förhållanden i ett placerat barns situation som medför extra arbete för familjehemmet. Dessa förhållanden/åtaganden utgör motiv till höjning av arvodet.

[3] Rekommendationer | SKR

Motiv till höjning av arvodet

Utöver SKR:s exempel ovan på förhållanden som kan kräva ökade arbetsinsatser av familjehemmet så beskriver bilaga 4, Bedömningsstöd för familjehemsersättningar, förhållanden som kan motivera en höjning av arvodet. Bedömningsstödet kan användas som ett stöd för att bedöma vilken ersättning familjehemmet bör få.

Andra nivåer av arvoden

I vissa fall kan det vara aktuellt med andra arvoden som överstiger ovanstående nivåer. Bedömningen av dessa arvoden ska utgå från familjehemsuppdragets svårighetsgrad och nivåerna i bedömningsstödet. I vissa fall kan det vara aktuellt att godta en högre nivå än de som anges i denna riktlinje.

Kostnader inför placeringen

Familjehemsföräldrar kan ha kostnader inför placeringen och för att förbereda barnets ankomst. Exempelvis träffar med barn, föräldrar och socialtjänst. De kan behöva ta ledigt från sina arbeten för dessa förberedelser. Ersättning för inkomstbortfall och kostnader för resor med mera kan då ges.

Sjukpenninggrundande bestämmelser

Arvodet från uppdraget som familjehemsförälder kan räknas som sjukpenninggrundande inkomst. Om en familjehemsförälder blir sjuk men kan fortsätta vårda barnet, ska arvodet inte ingå i beräkningsunderlaget för sjukpenning. Det arvode som familjehemmet erhåller för sitt uppdrag skall då inte dras bort under sjukdomsperioden. Sjukpenningen beräknas då på övriga inkomster upp till inkomsttaket. Om familjehemsföräldern inte kan vårda barnet på grund av sjukdom, inkluderas arvodet i beräkningen. I detta fall ska arvodesersättningen tas bort. En ersättare måste då sättas in som kan vårda barnet. För att läsa mer om sjukpenning till familjehemsföräldrar och hur den bedöms se SKR:s cirkulär och avsnitt 2.8 i Försäkringskassans vägledning (2015:1) Sjukpenning, rehabilitering och rehabiliteringsersättning.

Kompensation för inkomstbortfall

Om ett barn har stora omvårdnadsbehov kan en vuxen behöva finnas tillgänglig hemma på hel- eller deltid. Om familjehemsföräldrarna behöver vara tjänstlediga från sitt arbete för att ta hand om ett placerat barn kan det bli aktuellt med ett högre arvode under en tidsbegränsad period. Det kallas för ersättning för inkomstbortfall och ska motsvara den lön som familjehemsföräldern går miste om. Nämnden i varje enskild kommun bedömer när det är aktuellt.

Frågan kan bli aktuell efter bedömning om behov av extra stöd inledningsvis för ett barn som just placerats. Exempelvis spädbarnsplaceringar, svåra sjukdomstillstånd eller en omfattande funktionsnedsättning. Nämnden kan också rekrytera ett familjehem som själv har valt att vara familjehem på heltid, kanske som alternativ till förvärvsarbete. Socialnämnden får för ett sådant uppdrag, bestämma arvodesnivån utifrån vad som kan överenskommas och utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. Ersättningsnivån utgår från SKR:s rekommendationer.

Omkostnadsersättningar

Grundkostnader enligt SKR:s rekommendationer godtas i sin helhet som kostnadsersättning och avdrag av Skatteverket. Ersättning för tilläggskostnader ska baseras på barnets individuella behov och kunna motiveras med tillförlitlig dokumentation i det enskilda fallet.

När det gäller tilläggskostnader ska det finnas ett underlag hos utbetalaren, kommunen, som visar vilka tilläggskostnader som utbetalats. Så länge som tilläggskostnaderna ryms inom det belopp som är SKR:s rekommendationer och det klart framgår av underlaget hur den har beräknats för att täcka barnets individuella behov behöver kostnaderna inte styrkas av kvitton. Inga generella höjningar godtas av Skatteverket, däremot kan kostnader som är återkommande schabloniseras. Generellt gäller att det ska finnas beslut från socialnämnden samt kvitton som styrker till exempel inköp av utrustning om det överstiger högsta ersättningen.

Familjehemmet ska få en skriftlig information från kommunen att lämna till Skatteverket avseende skäl och beräkning av ersättning utöver SKR:s grundkostnad. Inga personuppgifter för barnet skall lämnas till Skatteverket. Läs mer om omkostnadsersättning och vilket underlag som krävs på Skatteverkets hemsida.[4]

Grundkostnaden

Omkostnadsersättningen är till för att täcka de merkostnader som familjehemmet får när de tar emot barn och ungdomar i sin familj. SKR har beaktat Konsumentverkets beräkningar av kostnader för olika hushåll och för barn i olika åldrar vid beräkningen av omkostnadsersättningens storlek. SKR har två åldersindelningar, 0-12 år och 13-19 år.

Se aktuell information från Konsumentverket gällande fördelning av kostnader för barn mellan 0-18 år.[5] Det kan vara ett stöd när man vill veta vad omkostnadsersättningen ska räcka till, uppdelat i utgiftsposter.

Fickpengar

Veckopeng/månadspeng inbegrips i omkostnadsersättningen. De flesta barn får sin första veckopeng någon gång mellan 7 och 10 års ålder. När man blir lite äldre och får ett växande ansvar för den egna ekonomin brukar veckopengen bytas ut mot månadspeng. Det finns ingen norm för hur stor vecko- eller månadspengen ska vara. Läs mer om aktuella belopp och vad som är den genomsnittliga vecko-/månadspengen för barn och unga fördelat på ålder på de största bankernas webbplatser.[6]

Barnbidrag och studiebidrag

Omkostnadsersättningen minskas med barnbidrag eller studiebidrag om bidragen skrivs över till familjehemmet genom anmälan hos Försäkringskassan och till CSN. Studiebidraget kan skrivas över med vårdnadshavarens samtycke. Om vårdnadshavaren

[4] https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/370021.html?date=2018-06-19
[5] Koll på pengarna | Publikationer - Konsumentverket.
[6] https://www.swedbank.se/om-oss/samhallsengagemang/veckopengens-dag.html, Veckopengshjälpen - få hjälp att sätta en rimlig veckopeng | Handelsbanken, Månadspeng och veckopeng: Vad är en rimlig summa? | SEB)

inte samtycker och barnet vårdas med stöd av SoL finns ingen möjlighet att föra över studiebidraget till familjehemmet. Vid vård enligt LVU (Lag om särskilda bestämmelser om vård av unga SFS 1990:52) kan socialnämnden skriva ett intyg till CSN om att förälder inte ger sitt samtycke och till detta intyg bifogas Förvaltningsrättens beslut om vård enligt LVU.

Dagersättning ensamkommande asylsökande barn

En god man kan ansöka om dagersättning från Migrationsverket för ett placerat barn. Om barnet är placerat i ett familjehem beviljas vanligtvis inte dagersättning, eftersom barnets omkostnader täcks av ersättningen från socialtjänsten. Det finns dock inget hinder för att en god man ändå försöker ansöka. Om dagersättning beviljas för ett barn i familjehem är det viktigt att familjehemssekreteraren informeras och att familjehemmets omkostnadsersättning justeras därefter.

Om barnet har lite kläder med sig när det kommer till familjehemmet, ska den gode mannen ansöka om ersättning för kläder från Migrationsverket. Det kan dock dröja innan en god man har förordnats och innan Migrationsverket har prövat ansökan. Under tiden kan barnet oftast inte vänta på kläder, vilket innebär att socialtjänsten behöver bevilja bistånd för de kläder barnet behöver. När detta är gjort anser Migrationsverket vanligtvis att behovet är tillgodosett och beviljar ingen ersättning.

Om barnet behöver glasögon be om information från optiker om vad som gäller kring bidrag till glasögon i regionen (i de flesta regioner är glasögon gratis upp till ett visst belopp). God man kan ansöka om ersättning från Migrationsverket för resterande del och synundersökning men det kommer sannolikt att avslås med hänvisning till familjehemmets omkostnadsersättning. Mer information kring ersättningarna från Migrationsverket finns på Migrationsverkets webbplats www.migrationsverket.se

Barnet/ungdomens tilläggskostnader

Det finns två typer av tilläggskostnader, dels tilläggskostnader som är återkommande varje månad, dels kostnader som är av engångskaraktär. Vårdplan och genomförandeplan bör vara grund för beslut om ersättningar.

Återkommande tilläggskostnader

Återkommande tilläggskostnader kan med fördel läggas in i den månatliga omkostnadsersättningen. Beräkning ska göras utifrån barnets individuella behov och underlag ska finnas.

Barnomsorgsavgift

Underlag för avgiften bör inlämnas till handläggaren årligen. Ersättning för avgiften läggs in i den månatliga omkostnadsersättningen som en tilläggskostnad.

Resekostnader för fritidsaktiviteter, umgängesresor samt resor till och från barnomsorg

Ett familjehem kan vara beläget så att allmänna kommunikationer saknas eller att barnet inte klarar att själv förflytta sig. Då kan milersättning för barnets resor utgå till

familjehemmet som motsvarar högsta skattefria milersättningen, som årligen fastställs av Skatteverket.

Det är möjligt att fatta beslut om en högre milersättning än den som Skatteverket har fastställt som högsta skattefria milersättning. I de fall milersättningen överstiger det skattefria beloppet behöver kommunen redovisa den del av milersättningen som överstiger det skattefria beloppet. Denna del ska framgå på lönespecifikationen, på samma sätt som arvodet. Det överskridna beloppet ska uppdragstagaren deklarera för. Aktuellt belopp gällande milersättningen finns på Skatteverkets hemsida.

Det är viktigt att Genomförandeplanen ligger som grund för beslut om resekostnader. Om resorna kan planeras i förväg, kan det vara lämpligt att lägga ersättningen som en månatlig omkostnadsersättning.

Resekostnader för fritidsaktiviteter
Resekostnader till barnets fritidsaktiviteter ska i första hand täckas av den månatliga omkostnadsersättningen. Vid långa avstånd som medför höga kostnader kan en bedömning göras. Kollektivtrafik ska användas i första hand, därefter milersättning. Om barnet behöver ett busskort för att delta i fritidsaktiviteter, bör familjehemmet ersättas för den faktiska kostnaden per månad.

Resekostnader för umgängesresor
Umgänget med biologiska föräldrar och andra viktiga personer utgår från genomförandeplanen. Om familjehemmet ska bidra med återkommande transporter kan dessa inkluderas som en månatlig reseersättning för att undvika frekventa utbetalningar. För resor som inte kan inkluderas i omkostnadsersättningen görs en rimlighetsbedömning.

Resekostnader till och från barnomsorg och skola
Resekostnader till och från barnomsorgen ingår i den månatliga omkostnaden. Resor till skolan sker vid behov med skolskjuts. I vissa undantagsfall kan ersättning ges för resor, till exempel om barnet under en period är placerat långt från skolan/barnomsorg. Busskort kan beviljas för resor till och från skolan om skolan eller kommunen inte står för kostnaden och om avståndet gör det rimligt.

Specialkost
Många barn och ungdomar har behov av att äta specialkost på grund av sjukdom eller allergi. Kostnaden för specialkost är ofta dyrare än vanlig kost då barnet inte kan äta samma mat som övriga personer i familjehemmet. Ett tillägg kan göras på omkostnadsersättningen motsvarande beräknad månatlig kostnad för specialkost.

Återkommande medicinering
Ersättning för återkommande medicinering kan med fördel schabloniseras. Ersättning ges upp till högkostnadsskydd. Tänk på att barn i familjehemsvård omfattas av samma högkostnadsskydd för läkarvård och medicin som familjens övriga barn, alla barn under 18 år i en familj räknas ihop och ingår i ett gemensamt högkostnadsskydd. I det fall en viss förskriven medicinering inte omfattas av högkostnadsskyddet ersätts faktiskt kostnad.

Fritidsaktiviteter
Utlägg för fritidsaktiviteter ingår i grundomkostnadsersättningen. Om barnet har en dyrare fritidsaktivitet kan utbetalning göras utifrån rimlighet och bör ej överstiga 10 % av prisprisbasbeloppet. En rimlig bedömning kan vara att barnet endast har en kostnadskrävande aktivitet där kostnader inte täcks av omkostnadsersättningen. Genomförandeplanen kan ligga till grund för hur barnets behov vad gäller fritidsaktiviteter ska planeras.

Tilläggskostnader av engångskaraktär
Den andra formen av tilläggskostnader är extra utrustning till det enskilda barnet. Dessa tilläggskostnader är ett bistånd till barnet och räknas inte in i den månatliga omkostnadsersättningen till familjehemmet. Det är kostnader som betalas ut endast vid enstaka tillfällen. En sådan extra utrustning är till för att täcka barnets behov och tillhör inte familjehemmet. Om barnet flyttar från familjehemmet har det rätt att få med sig utrustningen. Exempelvis sportutrustningar, cykel, moped, glasögon, linser, dator, TV.

I det fall barnet har egna tillgångar, till exempel pengar på ett spärrat konto, bör kontakt tas med Överförmyndaren för att få pengar till den extra utrustning som barnet behöver (se information i aktuellt cirkulär från SKR).

Andra tilläggskostnader under denna kategori kan vara semesterresor och lägerkostnader. Enligt SKR:s rekommendationer ska det placerade barnet ha samma standard som övriga familjen, men inom rimliga gränser. Nedanstående belopp vad gäller tilläggskostnader får anses som bidrag. En del av kostnaden kan också täckas upp via omkostnadsersättningen, den månatliga, genom sparande.

Rekommendationen är att tilläggskostnaderna nedan endast beviljas vid enstaka tillfällen under barnets uppväxt. Ersättning ska i regel inte utges för ny utrustning om barnet förstör utrustningen. Familjehemmet bör kontrollera sin hemförsäkring/teckna en försäkring där ersättning utges om någon råkar ha sönder lösa föremål i hemmet som till exempel apparater, kläder, möbler eller husgeråd.

Utrustning inför placeringen
Socialnämnden ansvarar för att barn och ungdomar som placeras i familjehem är utrustade med det som behövs för den närmaste årstiden. Det kan vara lämpligt att barnet, familjehemmet och vårdnadshavare i samråd med socialtjänsten gemensamt planerar vad som ska köpas in. Planeringen kan ske vid första träffen då placeringsinformationen i BBIC används i samråd med föräldrar, familjehem och socialsekreterare.

Basutrustning kläder
I första hand ska de biologiska föräldrarna stå för att barnen är utrustade med kläder när de placeras. Det är viktigt att göra en inventering kring vad som saknas i klädväg tillsammans med föräldrarna om det är möjligt. Undersök vad de kan bidra med i inledningsskedet. Om det inte finns utrustning kan följande riktlinjer vara till hjälp.

Både ersättning för sommar- och vinterkläder ska vid behov betalas ut. Ersättning för sommar- och vinterkläder kan betalas ut i en klumpsumma vid placering alternativt vid två tillfällen, t.ex. sommarkläder i juni och vinterkläder i november.

- Sommar 7 % av prisbasbeloppet.
- Vinter 9.5 % av prisbasbeloppet.

Individuella behov hos barnet kan bidra till att beloppet ska vara lägre eller högre än dem som anges ovan. Exempelvis kan särskilda fritidsaktiviteter eller speciella intressen hos familjehemmet som medför behov av särskilt kostsamma kläder medföra att ett högre belopp är skäligt.

Övrig basutrustning

Socialnämnden ansvarar för att familjehemmet har den utrustning som behövs för att ta emot barnet och att det rum barnet bor i är utrustat utifrån barnets behov. Utrustningen anpassas efter barnets ålder. Nedan följer riktlinjer för maxbelopp. Kostnaden för den beviljade extra utrustningen betalas till familjehemmet, som gör inköpet och redovisar sedan med kvitton. Om familjehemmet har svårt att lägga ut för kostnaden kan kostnadsförslag upprättas och utbetalning kan ske och kvitton lämnas in senare.

- Barn 0-12 mån: Maximalt 21 % av prisprisbasbeloppet: skötbord, säng med utrustning, ligg- /sittvagn, babyskydd, barnstol till matbord, förvaring för kläder, leksaker.
  Eller andra behövliga möbler, ex. lampa, tavlor etcetera.
- Barn 1-3 år: Maximalt 19 % av prisprisbasbeloppet: bilbarnstol, säng med utrustning, ligg-/sittvagn, barnstol till matbord, förvaring av kläder, leksaker. Eller andra behövliga möbler, ex. lampa, tavlor etcetera.
- Barn 4-6 år: Maximalt 14 % av prisprisbasbeloppet: bilbarnstol/-kudde, säng med utrustning, ev. barnstol till matbord, förvaring för kläder, leksaker. Eller andra behövliga möbler, ex. lampa, tavlor etcetera.
- Barn 7-12 år: Maximalt 13 % av prisprisbasbeloppet: bilkudde, säng med utrustning, skrivbord och skrivbordsstol, förvaring av kläder, leksaker. Eller andra behövliga möbler, ex. lampa, tavlor etcetera.
- Ungdom 13-20 år: Maximalt 13 % av prisprisbasbeloppet: säng med utrustning, skrivbord och skrivbordsstol, förvaring av kläder. Eller andra behövliga möbler, ex. lampa, tavlor etcetera.

Den framtida kompletteringen av utrustningen ska finansieras inom ramen för den löpande omkostnadsersättningen så långt det är möjligt.

Semesterresor

Många familjehem reser på semester med det placerade barnet. DFR:s medlemskommuner bör bevilja ersättning för resor en gång per år. En individuell bedömning görs. Eftersom resor för ungdomar oftast är dyrare än för små barn, bör ersättningen anpassas efter detta. Ersättningen per resa bör maximalt vara 15 % av prisbasbeloppet och täcka barnets kostnad för resa och boende. Familjehemmet bör använda en del av omkostnadsersättningen för att täcka resterande kostnader. Mat under resan bekostas genom familjehemmets ordinarie omkostnadsersättning och ingår inte i

ersättningen. Familjehemmet bör i god tid informera handläggaren om sina semesterplaner och sedan redovisa kvitto för resan för att få ersättningen.

Fritidsaktiviteter av engångskaraktär

Läger

Kan beviljas om lägret ingår i fritidssysselsättning som barnet har eller är en överenskommen aktivitet för att nå vissa mål i genomförandeplanen. Ett läger per år bör vara skäligt. Rimligt är att beloppet inte överskrider 5 % av prisbasbeloppet. Kostnader i samband med klassresor/skollägerveckor bör ingå i omkostnadsersättningen.

Sportutrustning

6 % av prisbasbeloppet kan vara rimligt att bidra med till sportutrustning såsom skidor, snowboard etcetera. Rimlighetsbedömningar måste göras hur ofta sportutrustningar ska beviljas utifrån barnets/ungdomens behov. Kostnader till viss sportutrustning t. ex skor, träningskläder och liknande kan ingå i omkostnadsersättningen. Försäkring ska utnyttjas om behov av ny sportutrustning förorsakas av olycka/stöld.

Cykel

Det kan vara rimligt att ett barn har 3 cyklar under uppväxten (2 barncyklar och en vuxencykel). Maximalt 15 % av prisprisbasbeloppet beviljas totalt för samtliga tre cyklar. Rekommendation är att maximalt bevilja 6 % av prisprisbasbeloppet för en vuxencykel och 4,5 % av prisprisbasbeloppet per barncykel. Finns möjlighet att sälja befintlig cykel ska de pengarna användas för att köpa den nya cykeln. Försäkring ska utnyttjas om behov av ny cykel förorsakas av olycka/stöld.

Moped/EU-moped

Ersättning till moped/EU-moped beviljas i regel inte. Maximalt 15 % av prisprisbasbeloppet (inkluderar bidrag till försäkring, hjälm och körkort) beviljas i undantagsfall vid särskilda skäl och anses vara ett bidrag till kostnaden. Särskilda skäl kan vara att ungdomen bor så till att det är vanligt att alla kompisar som placerad ungdom umgås med använder moped för att ta sig till varandra. Det kan också handla om att kunna ta sig till och från ett arbete eller sommarjobb. Försäkring ska utnyttjas om behov av ny moped förorsakas av olycka/stöld.

Glasögon och Linser

I det fall behov av glasögon inte ersätts på annat sätt ska kostnadsförslag inhämtas, där den medicinska grunden till barnets behov av de aktuella glasen framgår. Inköp ska ske utifrån kommunernas ramavtal om sådant är upprättat. Synundersökning bekostas i sin helhet. Försäkringar ska utnyttjas om behov av nya glasögon förorsakas av olycka/stöld. Linser beviljas endast utifrån funktions- och medicinska skäl, ej kosmetiska skäl.

Dator och/eller läsplatta

Dator och/eller läsplatta med internetuppkoppling bör ingå i en hemutrustning. Hänsyn ska särskilt tas till behoven hos barn och ungdomar som går i skolan. Bidrag till dator och/eller läsplatta kan beviljas om barnet har behov av detta. Bidraget bör uppgå till högst 10 % av prisbasbeloppet. Rimlighetsbedömningar behöver göras gällande om fler än en dator och/eller läsplatta ska beviljas utifrån barnets/ungdomens behov. Försäkring ska utnyttjas om behov av ny dator förorsakas av olycka/stöld.

Mobiltelefon

Extra omkostnadsersättning kan i undantagsfall beviljas för inköp av mobiltelefon, upp till högst 2 % av prisbasbeloppet. Detta bidrag kan ges i samråd med familjehemmet och efter dialog mellan familjehemssekreterare/barnsekreterare och vårdnadshavare. Om en ny telefon behövs på grund av olycka eller stöld, ska försäkringen användas. Kostnader för samtal och mobildata täcks av den löpande omkostnadsersättningen.

Pass/internationellt ID-kort

Vid behov kan ersättning utgå med faktisk kostnad.

Körkort för bil

Vissa ungdomar bor långt från tätort och när de blir 18 år kan körkort vara nödvändigt för att ta sig själv till jobb och fritidsaktiviteter. Här är det nödvändigt att ha ett resonemang med alla inblandade och Genomförandeplanen måste vara grunden för besluten. Kan ungdomen själv spara pengar till detta? Går det att spara pengar från omkostnadsersättningen? Finns möjlighet att lägga undan pengar från barnpensionen eller aktivitetsersättningen? Vad kan biologiska föräldrar eller släkt bidra med? Vad ska kommunen bidra med?

Rimligt kan vara att socialnämnden bidrar med ersättning till handledarutbildning, körkortstillstånd och beviljar en schablonkostnad på 5 % av prisbasbeloppet till bensin för att ungdomen skall kunna börja övningsköra alternativt motsvarande belopp till körskolelektioner. Att bevilja körkort kan vara mindre angeläget om ungdomen bor i en stad med goda kommunikationer till och från arbete och fritidssysselsättningar. I vissa fall kan det finnas skäl att bevilja en högre kostnad till körkort, ex. om ungdomen bor avsides och har behöver tillgång till bil för att klara sin vardag.

Student

Att ta studenten innebär ofta kostnader. Enligt en rapport från Svensk Handel 2023 är snittkostnaden för ett hushåll med en student 4900 kronor.[7] Det är rimligt att socialnämnden ersätter vissa av de särskilda kostnader som uppstår i samband med studenten. Om ungdomen önskar dyrare alternativ än dem som ersätts bör ungdomen i god tid inför studenten erhålla information om att denne bör upprätta ett sparande för att bekosta dessa. Socialnämnden bör maximalt bevilja 11 % av prisbasbeloppet till kostnader kopplade till studenten, en individuell bedömning ska göras.

Unga vuxna i den kommunala barnavården

Ersättning till familjehemmet

Ersättning till familjehemmet i form av arvode och omkostnadsersättning bör utgå till dess att gymnasieutbildningen är klar, om vårdbehovet fortfarande finns.

Ungdom som sommarjobbar och bor kvar i familjehemmet

Ungdomar med studiebidrag som sommarjobbar under sommaren bör få behålla sin ferielön på samma sätt som ungdomar som bor i sina ursprungshem. De brukar inte behöva betala hemma när de sommarjobbar.

Placerade äldre ungdomar som sommarjobbar hela sommaren får behålla sin lön upp till prisbasbeloppet, därefter får de bidra till sitt uppehälle och familjehemmets omkostnadsdel minskas i motsvarande belopp. Om inkomsterna överstiger prisbasbeloppet kan en bedömning också göras att ungdomen i stället uppmanas att spara pengar till exempelvis körkort och student.

Ungdom som arbetar och bor kvar i familjehemmet

Om vårdbehovet är uppfyllt och den unge bor kvar i familjehemmet kan familjehemsplaceringen övergå till en inackordering i familjehemmet. Om en ungdom arbetar och bor kvar i familjehemmet bör hen själv stå för sina levnadskostnader. Arvode och omkostnad upphör då och ungdomen betalar en hyra och står för sina egna kostnader. Man kan med fördel använda sig av Konsumentverkets rekommendationer ”Vad en ungdom beräknas betala om de bor hemma”.

Ungdom som har egna medel, barnpension/aktivitetsersättning och bor kvar i familjehemmet

Ungdomar som har barnpension har andra förutsättningar än andra ungdomar utan egna medel. Efter 18 års ålder förfogar de själva oftast över sina egna medel. Viktigt att man diskuterar om dessa medel innan 18-årsdagen om hur de ska användas och till exempel att ungdomen lägger undan pengar inför en utflytt ur familjehemmet. Ungdomen kan också stå för en del extra kostnader som uppkommer i familjehemmet.

[7] Studentfirande 2023 - Svensk Handel

Vissa ungdomar som har en funktionsnedsättning har rätt till aktivitetsersättning från det att de är 19 år. De måste själva ansöka i god tid hos Försäkringskassan. De bör då till viss del bidra till sina levnadskostnader när de bor i familjehemmet. Enligt SKR:s cirkulär kan omkostnaden till familjehemmet reduceras med ett belopp motsvarande vad den placerade själv står för med stöd av sin aktivitetsersättning. Det är lämpligt att man upprättar ett avtal med ungdomen. Det kan ibland för familjehemmet vara enklare att ungdomen betalar direkt till Socialtjänsten och familjehemmet får full omkostnad.

Ungdomar med funktionsnedsättningar behöver ännu tidigare förberedas för utflytt än andra barn. Lämpligt är att man redan vid 16 års ålder tar kontakt med lämplig samarbetspartner, exempelvis habiliteringen eller kommunens handläggare för stöd och service till funktionshindrade, för att diskutera personligt stöd för ungdomen.

Privata placeringar

Privata placeringar är placeringar där barnets föräldrar har bestämt att deras barn ska bo i ett annat hem utan att det föreligger bedömning från socialtjänsten om behov av familjehemsvård. Medgivande måste inhämtas från socialnämnden i placerande kommunen. Barnet folkbokförs i vistelsekommunen och övrigt stöd ska ges via vistelsekommunen.

Arvode och omkostnadsersättning utgår inte i privata placeringar. Det aktuella hemmet och föräldrar får komma överens om hur försörjning skall ordnas för barnet eller ungdomen.

Vårdnadsöverflyttningar

När familjehem blir särskilt förordnad vårdnadshavare (SFV) för placerade barn har socialnämnden fortsatt det ekonomiska ansvaret för barnet, SFV blir inte försörjningsskyldig.

Familjehemmet ska då ansöka om underhållsstöd från Försäkringskassan. Vid vårdnadsöverflyttningar ska biologiska föräldrar bidra till barnets försörjning genom underhåll som beräknas av Försäkringskassan. Kravet om egenavgift till kommunen för biologiska föräldrar upphör. Vid vårdnadsöverflyttning kan familjehemmen använda barnpension för barnets omkostnader och omkostnadsersättningen minskas då med motsvarande belopp. Om barnet erhåller barnpension utbetalas denna till familjehemmet efter en vårdnadsöverflyttning. Omkostnadsersättningen minskas således med eventuella inkomster i form av barnpension (summa motsvarande underhållsbidrag[8]), underhållsstöd samt barnbidrag/studiebidrag. En särskilt förordnad vårdnadshavare kan ha rätt till föräldrapenning, om det finns dagar kvar för barnet.[9]

[8] Beräkningsverktyg för underhållsbidrag - Försäkringskassan
[9] Föräldrapenning vid adoption - Försäkringskassan (forsakringskassan.se)

Ersättning till familjehem vid vårdnadsöverflyttning

Enligt SKR:s cirkulär (23:50) har den socialnämnd som ansökt i domstol om vårdnadsöverflyttning rätt att fortsätta betala SFV, som tidigare har varit barnets familjehem, en skälig ersättning. En skälig ersättning bör motsvara vad som tidigare har utbetalats i familjehemsersättning, det vill säga arvode och omkostnadsersättning. Denna ersättning ska reduceras med pengar som kommer från annat håll avseende vård och omkostnader, till exempel socialförsäkringsförmåner och avkastning av kapital. Omkostnadsersättningen ska bestämmas på en nivå som tillgodoser barnets behov under uppväxttiden. Därefter utgår ingen ersättning för extra omkostnader.

Arvodet och omkostnadsättning omräknas årligen i enlighet med SKR:s rekommendationer. Avtalet bör i samband med det följas upp på initiativ av socialnämnden, eller vid annat tillfälle enligt avtalet.

När det gäller bistånd till andra kostnader än arvode och omkostnadsersättning ska SFV vända sig till sin bosättningskommun. SFV får i vissa situationer använda barnets tillgångar till barnets försörjning och nytta på samma sätt som en förälder. Vilka medel som får användas och till vad regleras i 12-14 kap. FB. Oftast är barnets tillgångar spärrade gentemot SFV med så kallad överförmyndarspärr. Hen måste därför ansöka om överförmyndarens tillstånd för att ta ut pengar från barnets konto eller omplacera värdehandlingar.

Inför en vårdnadsöverflyttning till familjehemmet behöver socialnämnden informera barnets blivande SFV om vilka bidrag som ska sökas och hur dessa påverkar ersättningen från nämnden. Socialnämnden bör tillsammans med SFV i förväg ha gått igenom avtalet inför att det ska undertecknas.

Försäkringar

Vid grundutbildning och vid uppdragets start ska familjehemmet informeras om:

- Att de måste kontrollera att barnet/ungdomen i samband med placeringen blir inskriven i familjehemmets hemförsäkring. Om hemförsäkringen saknar *allriskskydd* ska den kompletteras med detta. Om något uppstår gällande det placerade barnet så att hemförsäkringen måste nyttjas betalar socialnämnden självrisken. Vid jourfamiljehemsplacering folkbokförs barnet ej hos jourfamiljehemmet, därav kan barnet inte skrivas in i hemförsäkringen.
- Kommunens ansvars-/olycksfallsförsäkring och dess omfattning.
- Att kommunens ansvarsförsäkring gäller även vid placering i annan kommun.
- Att om de, vid uppkommen skada eller liknande, använder egen försäkring ska kommunen ersätta kostnaden för försäkringens självrisk.
- Att de ska informera Socialnämnden/socialsekreteraren omgående när en skada uppkommer som kan täckas av hem- eller ansvarsförsäkringen. Socialnämnden lämnar sedan utan värdering anmälan till sitt försäkringsbolag eller motsvarande.
- Att eftersom familjehemmet inte omfattas av anställningsförsäkring så får de själva, efter eget önskemål, ordna motsvarande försäkringsskydd.

Bilaga 1

Avtal familjehem – medlemskommun som ingår i DFR

Mellan kommuns nämnd och nedanstående familjehem har följande avtal upprättats

Kommun	Nämnd
Handläggare	Telefon/e-post
Familjehemssekreterare/Socialsekreterare	Telefon/e-post
Administratör/Löneförrättare	Telefon/e-post
Namn familjehemsförälder 1	Personnummer
Namn familjehemsförälder 2	Personnummer
Adress	Telefon/e-post
Betalningsmottagare	
Namn den placerade	Personnummer
Namn förälder 1 ☐ Vårdnadshavare	Telefon/e-post
Namn förälder 2 ☐ Vårdnadshavare	Telefon/e-post
God man/särskild förordnad vårdnadshavare	Telefon/e-post
Lagrum för placering	

Giltighetstid

Avtalet börjar gälla fr.o.m. Välj ett objekt.

Avtalet gäller tillsvidare såvida ingen part säger upp det. Avtalet gäller längst till och med utgången av den månad som barnet/den unge fyller arton år eller avslutar skolan, dock längst till datumet då ungdomen fyller 21 år.

Vid eventuell vårdnadsöverflytt upphör avtalet att gälla den månad en lagakraftvunnen dom om ändring av vårdnaden föreligger.

Uppsägning av avtalet
Avtalet gäller med en ömsesidig uppsägningstid om en månad för stadigvarande placering, såvida inte avtalet är tidsbegränsat. Vid tillfällig placering upphör avtalet att gälla utan uppsägningstid när placeringen avslutas. Uppsägningen ska vara skriftlig och räknas från den dag familjehem eller socialnämnden tagit del av uppsägningen.

I socialtjänstens mål enligt 1 kap 2 § SoL framgår att *”Vid beslut eller andra åtgärder som rör vård- eller behandlingsinsatser för barn ska vad som är bäst för barnet vara avgörande.”* I egenskap av uppdragstagare för socialnämnden förutsätts att barnets bästa beaktas även av familjehemmet. Vid avbrytande av ett uppdrag kan detta exempelvis innebära att hänsyn tas till att det datum som bestäms för upphörandet inte förläggs mitt i en skoltermin om det bedöms att det blir mer skonsamt för barnet/den unge att det istället sker i anslutning till ett närliggande skollov, eller annat motsvarande scenario, även om detta innebär en kortare eller längre period efter att månaden för uppsägningstiden har passerat.

Familjehemmet säger upp avtalet
I de fall familjehemmet avsäger sig uppdraget utgår omkostnadsersättning och arvodet under uppsägningstiden, till och med sista dagen barnet/den unge vistas i familjehemmet. Om den placerade inte vistas familjehemmet under uppsägningstiden, lämnas ersättning enligt följande: Ingen omkostnadsersättning utgår och arvodet reduceras med 50 %. Eventuellt inkomstbortfall betalas ut under uppsägningstiden.

Barnet/den unge avviker och bedömning görs att det bästa för barnet är att inte bo kvar i familjehemmet
Om barnet/den unge avviker från familjehemmet och placeringen ska upphöra, räknas uppsägningen från avvikelsedagen. Om barnet/den unge inte vistas i familjehemmet under uppsägningstiden utgår ingen omkostnadsersättning och arvodet reduceras med 50 %. Eventuellt inkomstbortfall betalas ut under uppsägningstiden.

Socialtjänsten säger upp avtalet på grund av misskötsamhet/försummelse
Om familjehemmet väsentligt brutit mot eller försummat sina åtaganden (se Familjehemmets åtaganden) gäller inte ordinarie uppsägningstid, nämnden kan säga upp detta avtal att upphöra omedelbart. Vid betydande försummelse av familjehemmets åtagande eller annan misskötsamhet upphör utbetalning av arvode, inkomstbortfall och omkostnadsersättning med omedelbar verkan.

Socialnämndens åtaganden

Kontakt och stöd till barnet/den unge, vårdnadshavare och familjehem: Socialtjänsten har det övergripande ansvaret för barnet/den unge under placeringen och ska utse en särskilt ansvarig socialsekreterare för det placerade barnet/den unge. Socialtjänsten ska noga följa vården genom regelbundna personliga besök, enskilda samtal med barnet/den unge, med familjehemsföräldrarna och med vårdnadshavarna.
Socialtjänsten ansvarar för att upprätta en genomförandeplan tillsammans med barnet/den unge, vårdnadshavaren och familjehemsföräldrarna. Av genomförandeplanen ska framgå vilka särskilda insatser som behövs samt när och hur barnets/den unges umgänge med föräldrar och andra närstående ska ordnas. Planen ska följas upp regelbundet i samarbete med alla berörda.

Socialtjänsten förbinder sig att, genom regelbundna besök och tillgänglighet via telefon eller e-post, ge familjehemsföräldrarna stöd och annan hjälp som de behöver. Oanmälda besök i familjehemmet kan förekomma. Syftet är att på så sätt säkerställa att det placerade barnet/den unge har det bra och får sina behov tillgodosedda. Var sjätte månad ska vården övervägas alternativt omprövas (om barnet/den unge vårdas enligt 3 § LVU). Inför att barnet/den unge har varit placerat i samma familjehem i två år ska förutsättningarna för vårdnadsöverflyttning övervägas.

Underrätta och informera: Socialtjänsten ska informera barnet/den unge, vårdnadshavare och familjehemmet om förhållanden som är relevanta för vården av barnet/den unge.

Ersättningar: Kommunerna i Dalarnas familjehemsresurs har antagit gemensamma riktlinjer för vilka kriterier som bör gälla för nivåbestämning gällande ersättningar till familjehem. Socialtjänsten förbinder sig så längre barnet/den unge är i familjehemmets vård att månadsvis betala arvode och omkostnadsersättning i enlighet med riktlinjen. För mer information se bilaga *Information och beräkningsblankett*. Om ersättning för uppdraget utbetalas felaktigt kan familjehemmet bli återbetalningsskyldigt.

Familjehemmets åtaganden

Genomförandeplan: Familjehemmet förbinder sig att under vårdtiden *verka för att målsättningen i den separat formulerade genomförandeplanen uppnås*. I det ingår bland annat att aktivt medverka till att barnet/den unge får hjälp med eventuella hälsoproblem, stöd i sitt skolarbete och att familjehemmet deltar vid möten gällande uppdraget som familjehem. Familjehemsföräldrarna ska erbjuda det placerade barnet/den unge en trygg och säker miljö, en god omsorg och familjetillhörighet samt trygga och utvecklande relationer till vuxna.

Kontakter med biologiska föräldrar och närstående personer: Familjehemmet åtar sig att aktivt stödja *barnets/den unges kontakt med biologiska föräldrar, syskon och andra närstående*. Det innebär att medverka vid umgänge med föräldrar och andra närstående enligt den överenskommelse som gjorts i genomförandeplanen eller som följer av den umgängesplan som socialtjänsten har beslutat om vid vård enligt LVU.

Umgängets utformning med biologiska föräldrar ska planeras tillsammans med handläggande socialsekreterare och familjehemssekreterare. Familjehemmet ska alltid vara barnet/den unge behjälplig att komma i kontakt med sin socialsekreterare.

Underrätta och informera socialtjänsten: Det ingår i familjehemmets åtagande att hålla en regelbunden kontakt med socialtjänsten. Familjehemmet är skyldig att informera socialtjänsten om viktiga händelser under placeringstiden och vid oro för det placerade barnet/den unge, exempelvis om barnet/den unge avviker, hot och våld, hedersrelaterat våld, vid misstanke om användande av alkohol och droger samt vid samtliga typer av betting på spel, vid brott, normbrytande beteende i övrigt samt om barnet/den unge börjar vistas i olämpliga miljöer och med olämpliga personer.

Familjehemmet ska även *meddela varje väsentlig förändring* i den egna familjen såsom graviditet, flytt, ändrade arbetsförhållanden, separation med mera. Familjehemmet är skyldigt att informera socialtjänsten om någon förändring sker gällande omkostnader (t ex förskole/fritidsavgift) som kan föranleda en ändring av omkostnadsersättning.

Sekretess: Familjehemsföräldrarna omfattas inte av *bestämmelserna om sekretess inom socialtjänsten i 26 kap 1 § OSL* (Offentlighet och sekretesslagen SFS 2009:400), men familjehemmet förbinder sig att iaktta försiktighet med de uppgifter som erhålls om barnet/den unge samt dess anhöriga och inte föra dem vidare i onödan.

Nya placeringar: Familjehemmet är skyldiga att *samråda med socialtjänsten om det finns avsikt att ta emot flera placeringar*. Detta ska göras *innan* familjehemmet tar emot fler placeringar, när intresse anmäls. Om det blir aktuellt att familjehemmet tar emot fler placerade barn/unga ska familjehemmet meddela när det kan bli aktuellt att ett till barn/ungdom ska placeras hos dem.

Utbildning och handledning/stöd: Familjehemmet ska i sitt familjehemsuppdrag *delta i erbjuden utbildning och handledning/stöd*. De ska också vara beredda att vid behov söka och ta emot stöd och hjälp.

Försäkringar: Familjehemmet förbinder sig till att ha en hemförsäkring med allrisktillägg (otursförsäkring). Familjehemmet ska vid placering kontakta sitt försäkringsbolag för att kontrollera att försäkringen även omfattar det placerade barnet/den unge.

Barnet/den unge är olycksfalls- och ansvarsförsäkrat via kommunens kollektiva försäkring. Vid eventuell skada ska familjehemmet omgående kontakta socialtjänsten så att en bedömning i det enskilda försäkringsärendet kan göras och för eventuell ersättning av självrisk.

Familjehemmet/uppdragstagarna omfattas inte i sitt uppdrag av kollektiva försäkringar avseende olycksfall och arbetsskada som gäller för anställda i kommunen. Som uppdragstagare bör familjehemmet själv se över sitt försäkringsskydd och om det eventuellt bör kompletteras.

Beträffande ekonomiska förhållanden gäller följande

Arvode : Välj ett objekt. **kr per månad.**

Omkostnad: Välj ett objekt. **kr per månad**
(frånraget barnbidrag/studiebidrag med Välj ett objekt.**kr)**

Arvode och löpande omkostnadsersättningar ska justeras i januari varje år. Den årliga uppräkningen av avtalet görs utifrån SKR:s rekommendationer.

Omförhandling av ersättning
Eventuella överenskomna förändringar beträffande den löpande ekonomiska ersättningen dokumenteras i familjehemmets akt och föranleder att nytt avtal upprättas.

Om familjehemmet får avlastning för det placerade barnet/den unge kan arvode och omkostnadsersättning komma att reduceras. Tilläggskostnader av engångskaraktär, exempelvis cykel, dator, basutrustning av barnets/den unges rum i samband med placering etc prövas separat och föranleder inget nytt avtal.

Ersättning under frånvaro
Vid regelbundet eller tillfälligt längre umgänge för barnet/den unge med exempelvis föräldrar som medför att barnet/den unge ej vistas i familjehemmet ska socialtjänsten meddelas då även detta kan komma att påverka ekonomiska ersättningar.

Om socialtjänsten ej meddelats om regelbunden eller längre frånvaro kan återkrav av ersättningar komma att ske. Med frånvaro menas familjehemmets eller barnets/den unges frånvaro.

Övrigt

Övriga åtaganden och villkor
I och med detta avtals undertecknande upphör tidigare avtal att gälla.
X-nämnden X kommun är personuppgiftsansvarig och behandlar personuppgifterna med stöd av den lagliga grunden myndighetsutövning. När du lämnar dina personuppgifter godkänner du att kommunen lagrar och behandlar uppgifterna. Du har rätt att få information om de uppgifter som finns registrerade om dig. Du kan också begära rättelse om uppgifterna skulle visa sig vara felaktiga. Dina personuppgifter sparas dels i barnets/den unges personakt och i dels i familjehemsakten. Barnets personakt sparas för evigt, medan familjehemsakten gallras i enlighet med respektive nämnd informationshanteringsplan.

Du har genom dataskyddsförordningen, GDPR, flera rättigheter gällande hanteringen av dina personuppgifter, till exempel rätt till information, rätt till rättelse och rätt att invända mot vår behandling. Vill du ta del av dina rättigheter kan du kontakta kommunens dataskyddsombud. På www.imy.se hittar du mer information om dina rättigheter.

Om du anser att personuppgiftsansvarige behandlar dina personuppgifter i strid med GDPR kan du lämna klagomål till Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) som är tillsynsmyndighet.

Godkännande av avtalet

Datum	*Datum*
Underskrift socialtjänst	*Underskrift familjehemsförälder/na*
Namnförtydligande	Namnförtydligande/n

Bilaga 2

Information och beräkning av ersättningen

Arvode
Arvodet är en skattepliktig inkomst. Socialtjänsten gör avdrag för preliminärskatt och betalar sociala avgifter. Familjehemmet måste själva kontrollera med Skatteverket att man betalar rätt skatt. Arvodet är sjukpenning- och pensionsgrundande men berättigar inte till tjänstepension, semesterlön eller semesterersättning. Vid sjukdom skall familjehemsföräldrarna sjukanmäla sig direkt till Försäkringskassan för att få sjukpenning. Tiden som familjehem kan inte ligga till grund för rätt till ersättning från A-kassa, men räknas som så kallad överhoppningsbar tid i arbetslöshetsförsäkringen på samma sätt som vård av barn. Familjehemsföräldrar har rätt till tillfällig föräldrapenning från Försäkringskassan på samma villkor som föräldrar.

Uppdraget som familjehem får inte bedrivas yrkesmässigt, det vill säga som näringsverksamhet. Att inneha F-skattsedel och debitera vårdavgift är således oförenligt med ett familjehemsuppdrag.

Omkostnadsersättning
Omkostnadsersättningen ska täcka kostnader för barnets/den unges livsuppehälle och dennes del i de gemensamma hushållsutgifterna. Exempel på sådana utgifter är livsmedel, kläder, skor, personlig hygien, fickpengar, lek och fritid, förbrukningsvaror, möbler, husgeråd, textilier, TV och telefon. Ersättningen utgår från att familjehemmet tar emot barnet/den unge i sin befintliga bostad, vilket innebär att placeringen inte medför högre bostadskostnad eller högre hyra. Hänsyn har tagits till ökad förbrukning av el, vatten och normalt slitage av hemmet.

Familjehemmet kan ansöka om eventuella tilläggskostnader som överstiger den löpande omkostnaden. I sådana fall ska familjehemmet ansöka om kostnaden så att socialtjänsten har ansökan i god tid. Ersättning för basutrustning inför placering (kläder, möbler etc.) och tilläggskostnader kan utgå efter individuell prövning. Exempel på tilläggskostnader är barn- och skolbarnsomsorgsavgift, kostnader för umgängesresor, specialkost, glasögon/linser, kostsamma fritidsaktiviteter och semesterresor. Tilläggskostnader av engångskaraktär kan vara inköp av cykel, dator eller basutrustning av barnets/den unges rum i samband med placering etc.

Omkostnadsersättningen beskattas enligt Skatteverkets regler. Familjehemsförälder som uppbär ersättningen får göra avdrag i sin deklaration för den del av omkostnadsersättningen som överstiger en av Skatteverket fastställd summa. I de fall socialnämnden betalar en högre omkostnadsersättning än SKR:s rekommendationer ska nämnden kunna redovisa skälen och den ekonomiska beräkning som ligger till grund för ersättningen.

Ett familjehem kan vara beläget så att allmänna kommunikationer saknas eller att barnet/den unge inte klarar att förflytta sig själv. Då kan milersättning utgå till familjehemmet som motsvarar högsta skattefria milersättningen, som årligen fastställs av Skatteverket. Ersättningen är en tilläggskostnad som prövas individuellt.

Omkostnadsersättningen är inte sjukpenning- eller pensionsgrundande.

När ett barn placeras i familjehem gör socialtjänsten en framställan till Försäkringskassan om att barnbidraget ska utbetalas till en familjehemsförälder. Omkostnadsersättningen reduceras med motsvarande belopp. På motsvarande sätt reduceras omkostnadsersättningen om en ungdom uppbär studiebidrag, barnpension eller efterlevandestöd.

Barnet/den unge behåller sina egna och förvärvade ägodelar
Eventuell utrustning som utbetalas tillhör barnet/den unge.
Familjehemmet är skyldig att återbetala för högt utbetalt belopp i de fall familjehemmet inte fullgjort uppgiftsskyldighet eller lämnat oriktig uppgift till socialnämnden.

Information och beräkning av ersättningen
För mer utförlig information se cirkulär ”Ersättningar och villkor vid familjehemsvård av barn, unga och vuxna, vårdnadsöverflyttningar m.m.” som SKR ger ut. Alla ingående kommuner i Dalarnas familjehemsresurs följer riktlinjen ”Ersättningar till familjehem – Dalarnas familjehemsresurs”.

Bilaga 3

Beräkningsblad omkostnadsersättning

Grundkostnader

	0-12 år	*13-18 år*
Mat		
Kläder		
Fritid		
Mobil		
Hygien		
Del av gemensamma hushållskostnader		
Summa		
Eventuell differens		

Månatliga tilläggskostnader

Barnomsorg		
Resekostnader		
Specialkost		
Medicinering		
Dyrare fritidsaktivitet		
Övrigt		
Övrigt		
Summa		

Bilaga 4

Bedömningsstöd familjehemsersättningar

De kommuner som ingår i Dalarnas familjehemsresurs (DFR) har beslutat att ha gemensamma riktlinjer för ersättningar inom familjehemsvården. Ersättningar till familjehemmen ska i första hand ges enligt SKR:s rekommendationer (se www.skr.se). Ersättningar utöver rekommendationerna kan ibland vara befogade, DFR:s medlemskommuner har därför enats om att det i vissa fall kan finnas skäl för förhöjda arvoden vilka ligger utöver SKR:s rekommenderade ersättningar.

Respektive förhållande kan ha olika allvarlighetsgrad beroende på omfattning och svårighet. Allvarlighetsgraden har delats in i lindrig (1p), medel (3 p) och hög (5p). Bedömning görs på varje behovsområde och poängen läggs samman för att skatta vilken ersättningsnivå som kan vara rimlig i respektive ärende.

Nivå 2 -4 (SKR:s formulär)

- *Nivå 2* utbetalas när skattning uppgår till 0-5 poäng.
- *Nivå 3* utbetalas när skattning uppgår till 6-10 poäng.
- *Nivå 4* utbetalas när skattning uppgår till 11-15 poäng. *Nivå 4* betalas också ut vid akut placering i traditionellt jourhem i högst tre månader.

Nivå 5 (ersättning utöver SKR:s formulär)

- *Nivå 5 (35% av prisbasbeloppet)* utbetalas när skattning uppgår till 16-20 poäng.

Maxpoäng för respektive behovsområde (Hälsa, Utbildning, Känslor och beteende och Sociala relationer) är 5 poäng, det vill säga även om förhållanden hos barnet uppfyller fler kriterier under samma behovsområde så sätts poäng utifrån vilken poängskala barnet uppfyller (låg, medium eller hög), poäng sätts inte per kriterium.

Exempel: Om förhållande hos barnet uppfyller fler kriterium inom ett behovsområde, där ett kriterium hamnar på Låg och ett annat på Hög, så poängsätts barnets behov utifrån det högsta (i detta fall Hög = 5 p).

FÖRHÅLLANDEN HOS BARNET				
Behov	***Låg (1p)***	***Medium (3p)***	***Hög (5p)***	***POÄNG***
HÄLSA				
• **Hälsa och utveckling** • **Tillgång till hälso- och sjukvård** • **Riskbruk och missbruk** • **Neurologiska symptom** • **Neuropsykiatriska funktionsvariationer**	Neurologiska symptom, neuropsykiatriska funktionsvariationer eller somatisk sjukdomsproblematik som medför ett ökat omsorgsbehov av familjehemmet och kontakter med hälso- och sjukvården. *Exempelvis att barnet har problem med sängvätning, ofrivillig tarmtömning, sömnsvårigheter, astma och extra tandvårdsbehandlingar. Familjehemmet kan ha vårdkontakter några gånger per år.*	Neurologiska symptom, neuropsykiatriska funktionsvariationer eller somatisk sjukdomsproblematik som medför mer omfattande omsorgsbehov av familjehemmet och kontakter med hälso- och sjukvården.	Neurologiska symptom, neuropsykiatriska funktionsvariationer eller somatisk sjukdomsproblematik som medför betydligt mer omfattande omsorgsbehov av familjehemmet och kontakter med hälso- och sjukvården och andra instanser. *Exempelvis att barnet har ett stort behov av tillsyn, behöver vård/behandling eller annan hälsorelaterad hjälp eller extra stöd och hjälp som andra barn i samma ålder vanligtvis inte behöver. Familjehemmet måste anpassa sin vardag avsevärt, till exempel genom att ha vårdkontakter flera gånger per månad.*	

		Riskbruk av beroendeframkallande medel. Rör sig i kretsar där alkohol/narkotika förekommer.	Mer omfattande riskbruk av beroendeframkallande medel. Rör sig i kretsar där missbruk av alkohol/narkotika förekommer.	
UTBILDNING				
• **Trivsel och närvaro** • **Lärande, skolresultat** • **Studieplanering** • **Lek och fritid**	Lindriga skolproblem som medför en ökad kontakt med skolan. *Exempelvis problematisk skolfrånvaro och konflikter.*	Mer allvarliga skolproblem som medför mer omfattande kontakter med skolan och stöd i skolarbetet än normalfallet.	Betydande skolproblem som medför betydligt mer omfattande kontakter med skolan och stöd i skolarbete än normalfallet. *Exempelvis långvarig skolfrånvaro och anpassningsproblem som medför regelbundna och omfattande konflikter.*	
	Pedagogiska behov som medför merarbete i hemmet. *Exempelvis att barnet har dyslexi eller dyskalkyli. Barnet har ett större behov av hjälp och stöd än andra jämnåriga.*	Pedagogiska behov som medför mer omfattande merarbete i hemmet.	Pedagogiska behov som medför ett betydande merarbete i hemmet. *Exempelvis behöver barnet omfattande hjälp eller stöd som andra barn i samma ålder vanligtvis inte behöver för att ha en fungerande*	

			skolgång/inlärning och en fungerande fritid. Familjehemmet måste anpassa sin vardag avsevärt, till exempel genom att ha kontakter med andra instanser flera gånger per månad för att stötta barnet att få en fungerande skolgång och fritid.	
KÄNSLOR OCH BETEENDE				
• **Anknytning** • **Känslor och temperament** • **Attityder och värderingar** • **Identitet** • **Självständighet** • **Social beteende**	Svårigheter med anknytning, känsloreglering och/eller avvikande beteenden som medför merarbete i hemmet. *Exempelvis att familjehemmet behöver trygga barnet och stötta kring känslor och beteendeförändringar.*	Mer omfattande svårigheter med anknytning, känsloreglering och/eller avvikande beteenden som medför omfattande merarbete i hemmet.	Betydande svårigheter med anknytning, känsloreglering och/eller avvikande beteenden som medför betydande merarbete i hemmet. *Exempelvis att familjehemmet och/eller barnet behöver extra stöd för att hantera känslor och beteendeförändri*	

			ngar samt för att skapa trygghet. Detta stöd kan ges av en extern aktör.	
	Socialt nedbrytande beteende som till viss del avviker från samhällets normer, exempelvis snatteri och begynnande kriminalitet.	Mer betydande socialt nedbrytande beteende som avviker från samhällets normer, exempelvis kriminalitet, rymningsbenägenhet.	Allvarligt socialt nedbrytande beteende som avviker från samhällets normer, exempelvis betydande/allvarlig kriminalitet, stor rymningsbenägenhet, prostitution.	
SOCIALA RELATIONER				
• **Relationer till föräldrarna** • **Relationer till andra barn och vuxna**	Fler kontakter med anhöriga och närstående än normalfallet. *Exempelvis då umgängen inte är självgående.*	Mer omfattande och påfrestande kontakter med anhöriga och närstående än normalfallet. *Exempelvis att familjehemmet kontaktas av barnets nätverk vid upprepade tillfällen eller att ett omfattande stöd krävs vid umgängen.*	Betydligt mer omfattande och påfrestande kontakter med anhöriga och närstående än normalfallet. *Exempelvis att det finns en hotbild mot barnet eller familjehemmet.*	
			TOTAL POÄNGSUMMA:	
			ERSÄTTNINGSNIVÅ:	

0-5 p = nivå 2, 6-10 p = nivå 3, 11-15 p = nivå 4, 16-20 p = nivå 5.

Referenser

Cirkulär - Ersättning familjehemsvård vårdnadsöverflyttningar 2024
2025-03-04

Fler dubbeldagar och nya regler för vem som kan få föräldrapenning - Försäkringskassan (forsakringskassan.se)
2025-03-04

https://skr.se/skr/integrationsocialomsorg/socialomsorg/barnochunga/placeradebarnochunga/familjehemsvard/rekommendationer.1506.html
2025-03-04

Omkostnadsersättning till familjehem – vilket underlag krävs? | Rättslig vägledning | Skatteverket
2025-03-04

Koll på pengarna | Publikationer - Konsumentverket
2025-03-04

Veckopengshjälpen - få hjälp att sätta en rimlig veckopeng | Handelsbanken
2025-01-27

Studentfirande 2023 - Svensk Handel
2025-03-04

Beräkningsverktyg för underhållsbidrag - Försäkringskassan
2025-03-04

Föräldrapenning vid adoption - Försäkringskassan
2025-03-04